

DETEKTÍVNE NOVELY.

Sošit 2.

Vražda v dome bankárovom.

Kriminálna poviedka.

Napísal:

Bielohorský.

Trnava 1925.

Tlačou a nákladom kníhtlačiarne G. A. Bežu v Trnave.

Vražda v dome bankárovom.

Kriminálna poviedka.

I.

Bolo pošmúrne, studené, jasenné ráno, keď vbehol osobný vlak na nádražie malého mestečka N.

Z vozňa tretej triedy vystúpily tri osoby a pomaly kráčaly k východu nádražia. Bola to očividome veľmi chudobná rodinka. Muž bol vysokého, štíhleho vzrastu; hustá, tmavá brada černela sa na jeho bľadej, ale pekne formovanej tvári, a jeho oči žiarili zvláštnou energiou.

Jako útle dieťa zdala sa vedľa neho jeho mladá žena, jejž jemná bľadá tvár niesla stopy horkého utrpenia, ktoré srozumiteľne rozprávaly o prestátej biede a starostiach. Za ruku viedla malé asi trojročné dievčatko, jehož milú krásu ani obnošené šaty, ani rozodrané topaňky snížiť nedeli.

Keď vyšli na ulicu drsný vietor zavial proti nim, a trasúca sa žena pevnejšie obtočila si chatrný vlnák okolo seba.

Muž sa odrazu zastavil a meravo zahľadel sa na pred ním stojace domy.

»Od desiatich rokov neboli som tu!« povedal k žene. »A na môj pravdu, nikdy som nemyslel, že sem ešte kedy prídem! Ó, ako nenávidím toto mesto, ako ho nenávidím!«

»Paľko,« odpovedala ticho manželka, »nehnevaj sa na mesto, v ktorom si prežil pekné dni detstva; je to predsa vždy len tvoje rodné mesto, v ktorom žil a umrel tvoj otec!«

Trpko sa zasmial.

»Môj otec,« zvolal, »vari nemyslíš, že môžem meno svojho otca so synovskou úctou vypovedať? On, ktorý zomrel, beztoho aby na mňa myslel, ktorý mňa vyhnal, vydedil?«

»Vyhnal?« pýtala sa žena, »veď ňu nevyhnali o tom si mi nikdy nič nehovoril!«

»Je čas, aby si sa to konečne dozvedela!« povedal, idúc pomaly ďalej, »o najhoršom som doposiaľ nápoky nič nehovoril.«

Ona zbledla ani vošk a pýtala sa:

»A prečo?«

Sklonil sa k nej a pozrel jej vrúcne do očí.

»Moja nekonečná láska k tebe zavrela mi ústa, nechcel som ti spôsobiť bolesť a preto som mlčal!«

Ona sa pod jeho teplým pohľadom vzmužila.

»Rozprávaj!« prosila, »som pripravená na všetko, i na najhoršie!«

»Vieš,« začal, »že môj otec chcel, aby som bol aktívnym dôstojníkom, k čomu som ale nijako nemal vôle a chuti. Keď moja dobrá matka zomrela, bolo mi 21 rokov a po nej zdedil som malé dedičstvo. Ponevác som sa chcel stať elektrotechnikom, zapodieval som sa doma elektrickými pokusmi a nazdal som sa, že som objavil nový zákon elektrický, ktorý ponesie moje meno širým svetom.

Tu som poznal teba! Ako som ňa miloval, a ešte vždy milujem, vieš! Tebe bolo vtedy osemnásť rokov a bola si chudobná, poriadne dievča. Musela si byť mojou, to som si umienil. Nuž som šiel k svojmu otcovi a otvorene som mu povedal, že dôstojníkom byť nechcem, ale že sa chcem stať elektrotechnikom. Rozprával som mu o svojej láske k tebe a prisahal som mu, že radšej zomrem, než by som ňa mal opustiť. Nezatajil som mu ani svoj vynález a vyslovil som nádej, že v svojom povolání inôžem sa stať bohatým človekom.

Rozprával som dlho a oduševneno, ale na scénu, ktorá potom nasledovala nezabudnem do smrti.

Otec zúrila od zlosti, klial a nadával a urážal! Nemôžem ti opakovať, čo všetko povedal, bolo to hrozné! Ale ja stál som pred ním pevne odhodlaný, neustúpil som.

Tu začal urážať teba, povláčil tvoju česť, pri tom ňa vôbec ani nepoznal!

Vzkypela vo mne krv, divý hnev ma uchvátil proti bezcitnému otcovi. Zastal som sa ňa podráždenými slovami, ba vyhodil som mu na oči, že má mlčať, lebo celý svoj život žil len z úžery, a že na jeho bohatstve ľpia slzy tých nešťastníkov, ktorých on priviedol na vnivoč.

To povedal syn svojmu otcovi! Môj brat Viktor, s ktorým som sa nikdy dobre nesnášal, stál pri ňom. Výstup sa skončil tým, že mňa otec prekliat a vyhnal. Vzal som si svoju čiastku po matke a šiel do sveta. O nedlho vypukla svetová vojna, z ktorej som sa šťastlivo vrátil a potom som si ňa vzal a začal pracovať v svojom elektrotechnickom obore —«

»Bohužiaľ bez úspechu,« odvetila manželka, »do svojho vynálezu strčil si všetky groše a my stali sa žobrákmi!«

»Prerátal som sa,« vypravil trpko zo seba.

Veľké slzy perlily sa na tvári útlocitnej ženy, keď povedala: »A ty si mi vtedy hovoril, že ti tvoj otec dal peniaze, že sa na teba len preto hnevá, že si sa nechcel stať dôstojníkom. A túto krivdu niesol si sám celých desať rokov!«

»Nechcel som ňa rozčulovať,« odpovedal. »Keď pred piatimi rokmi otec zomrel, nazda! som sa, že mi otec niečo poručil, lebo vo vojne som sa medzitým stal dôstojníkom, hoci nie aktívnym, ale márna moja nádej! Brat Viktor zdedil celé bohatstvo, a je práve tak nesmieriteľný jako otec. Má tvrdú, zlú povahu, a mňa zvlášť odjakživa nemal rád. Rozumieš teraz, čo si žiadala, keď si chcela, aby som šiel k nemu ho prosiť o podporu?«

Prikývala smutne a odpovedala: »Tak je. Považovala som to vždy za tvrdohlavosť od teba. Teraz ale nahliadnem, že ti je ozaj ťažko.«

»A ja ta nejdem!« zvolal zrazu, opätovne zastavúc. »Nemôžem ísť k nemu, ktorý mňa tak nenávidí, aby som sa pred ním tak pokoril. Nie — radšej zomrime, nemôžem — nie som vstave!«

V tomto okamihu zdvihlo dievčatko hlávku, v jej veľkých modrých očiach iskrily sa slzy, a plačlivým hlasom prosilo: »Mamičko — mám taký hlad!«

Muž sa boľastou striasol a manželka sa mlčky, srdcervúcim pohľadom naňho pozrela.

V jeho tvári zračilo sa silné pohnutie, päsťou rozotrel si slzu na oku, potom siahol do vaku a podal dieťaťu kus suchého chleba, do ktorého sa maličká srdečne zahryzla.

»Je to posledný!« povedal zachríplym hlasom k svojej manželke.

»Nuž či máme zomreť?« pýtala sa. »Chceš tento mladý život, naše najsvätejšie, najdrahšie imanie zničiť? Či nemôžeš pre svoje dieťa a pre svoju ženu priniesť obeť a zniesť seba väčšie pokorenie?«

On neodpovedal.

»Pri tom ešte máš brata,« pokračovala, »pre ktorého je samozrejmom ľudskou povinnosťou, aby ti pomôhol.«

»Ľudskou povinnosťou! Hľa, Marienka, ľudské povinnosti sú len pre tých, čo majú srdce!« odvetil tvrdo. »Viktor by sa mi iba vysmial, keby som mu s takými slovami prišiel.«

»Možno, že sa jeho povaha behom rokov zmenila,« pokračovala, »možno že nahliadol, aké bezprávie sa ti stalo.«

»Mámie dúfaš!« odpovedal zádumčive.

Prišli k mostu, ktorý viedol ponad dravou riekou, a Maria predstúpila pred svojho manžela.

Ukázala dolu na bystro bežiacce vlny a povedala vážne: »Zomreť lebo žiť?«

On neodpovedal, zasmušile hľadel dolu.

V tom vykuklo zlaté slnko zpoza čierneho mračna, dievčatko radostne pľaslo rukami: »Pozri, apo, pozri! Slniečko vychádza, bude zase pekne!«

»Slniečko vychádza!« opakoval otec a hlboko vzdychnúc strhol dieťa na svoje prsia.

Vtisol bozk na jej ružové pery a položil ju do ženinho náručia.

»Vezmi Vieročku, a čakaj tu!« povedal odhodlane, »tu naproti je bratov dom, navštívim ho. Nech mi Bôh pomáha!«

A rýchlym krokom išiel k domu brata svojho.

II.

Bankár Viktor Čerňák sedel v svojej luxusne zariadenej pracovni pri písacom stolíku majúc ruky sopäté na bruchu a držiac medzi zubami tlstú havanu.

Pred ním stál jeho synovec Dežo Györffy, syn jeho staršej sestry, ktorá sa bola vydala za Maďara, ale asi pred štyrmi rokmi zomrela i so svojím mužom na španielku. Vtedy bankár vzal k sebe devätnásťročného Dežu, obstaral mu miesto v svojej banke a mal ho ako svojho syna.

Pri tom ale Viktora Čerňáka nijako neviedly rodinné city, nie, — on sa chcel iba pýšiť, že tolko vykonal pre chudobného syna svojej sestry. On pokračoval v úžerníckych obchodoch svojho otca; vedel, že kolovaly mestom chýry o jeho neochote a neláske voči svojim spolublížnym, a dúfal, že takýmto činom, keď príjme Dežu k sebe, vyvráti všetky povesti o sebe.

To sa mu ale nepodarilo, lebo Dežo svojím nafúkaným chovaním stal sa v meste čoskoro neoblúbeným. Chodil vždy elegantne oblečený, dobrý dojem ale hneď zmiznul, akonáhle človek videl jeho žltú, dravčiu tvár, z ktorej žiarilo dvojito čiernych, nedôverčivých očí.

Dežo priatelil sa s niektorými podobnými mladými ľuďmi, synmi to bohatých mešťanov, s ktorými často lumpoval, ako to žiaľbohu často býva u našich bohatších synkov, ktorí márnотratne rozhadzujú, čo otcovia ťažko nadobudli, miesto

aby obrátili peniaz na kultúrnejšie a prospešnejšie ciele.

»Strýčko,« povedal práve k Čerňákovi, »musím mať týchto desaťtisíc korún, všetko od toho záleží.«

Tlстым, červeným obličajom bankára preletel chladný úsmev.

»Čo mňa po tom?!« odvetil. »Vieš, že ti dávam peňazí dosť, a len nedávno zaplatil som za teba tritisíc korún, čo si v kartách prehral — vtedy som ťa ale upozornil, že viacrazy ti také dlhy platiť nebudem. A odplatom za to prichádzaš teraz s novým desaťtisícovým dlhom, tentokrát ale nebude z toho nič! Ani haliera viac nedám! Mal si nehrať!«

Dežove ruky triasly sa rozčúlením, v hneve vyhrklo z neho: »Strýčku, ty vieš: dlh z hry je čestný dlh! Musím opatriť peniaze najneskôr do zajtra rána, ináče som nečestný!«

»Nečestný — haha, to je dobré!« smial sa Čerňák, tí mladí páni aspoň nebudú tak za tebou behať, nebudú si ťa tak všímať a tým nič neztrátiš!«

Oni budú mňou opovrhovať!« kričal Dežo, »a to by som nesniesol!«

»Ale čo,« odpovedal Čerňák, »nuž ich nechaj! Ostatne už si mi tú istú komédiu nedávno zahral. Viacrazy ti nesadnem na lep.«

»Ale veď pováž,« prosil Dežo, »celé mesto sa dozvie a bude to rozprávať, a tvoje meno tiež sa pri tom nebude veľmi chýrne spomínať.«

»Vie sa veľmi dobre v meste, ako si doposiaľ moje peniaze rozhadzoval a nikto sa nebude čudovať, že mi končne prešla trpezlivosť.«

»Ale strýčku, — ty mi ich musíš dať!« zvolal Dežo vzdorovite. »Musím ich mať, lebo ináč —«

»Musím?!« pýtal sa Čerňák uštepačne, »pozri že ho! A kto ma prinúti? Azda ty? Nie, nie, ani halicra nedostaneš!«

»Je to tvoje posledné slovo?« ostro spýtal sa Dežo.

»Posledné!« potvrdil Čerňák.

»Nuž maj si aj zodpovednosť za to, čo sa stane!« zvolal synovec.

»No, vari sa len nechceš zastreliť?« smial sa bankár.

»A keby som to urobil?!« vyrazil zo seba mladý človek.

Čerňák sa len zasmial.

»Skorej uverím, že slon na povraze tancoval!« povedal po chvíli bankár. »Ty a sa zastrelíš? Nie, môj milý, človek tvojho charakteru to nikdy neurobí.«

Nepriateľsky pozeral synovec na svojho bohatého strýčka; výraz nenávisti sedel mu na tvári a on kŕčovite zatínal päste.

V tomto okamihu vkročil sluha do izby a hlásil Viktorovho brata, Pavla Čerňáka.

»Môj brat?!« náružive zvolal bankár, »ten lump zase prichádza? — Pustite ho dnu, nech vidím, čo vlastne chce.«

Pohodlne sa rozvalil do hlbokkej stoličky a sopal oprasteňované ruky na bruchu.

»Ostaň tu!« povedal k Dežovi, ktorý sa chcel vzdialiť, »môžeš počuť, čo to bude.«

Pavel vstúpil.

S usmierujúcim úsmevom pristúpil k Viktorovi a podával mu ruku, ktorú tento ale si nevšimnul.

»Dobrý deň, Viktor!« povedal pri tom srdečne.

Bankár ale ako by ani nebol počul.

»Čo chceš?« spýtal sa prísno.

Pavel zmenil barvu, podobné privítanie sice očakával, ale predsa sa ho tvrdo dotklo. Nevedel chytrou nájsť odpovedi.

»No?« pokračoval výsmešne Viktor. »Vyzeráš mimoriadne elegantno. Z vynálezcu sa teda nestal žiadny miliónár? Jako lump vyhľadáva svojho brata!

Pavel sa striasol, ale sa opanoval.

»Nebud' tak bezohľadný!« povedal ticho. »Natrpel som sa dosť! Zklamal som sa vo svojom vynáleze a utratil som na ňom všetky peniaze. K tomu prišla i dlhšia choroba a priviedla mňa do najväčšej biedy.«

»Čo nepovieš? A teraz prichádzaš k svojmu bratovi ako žobrák?« odvetil Viktor kúsavé.

»Viktor, nože mi tak neubližuj!« prosil Pavel, horko-fažko zachovajúc klud. »Som so svojou ženou a dieťaťom vystavený holej biede ak mi nespomôžeš. Chcel by som od teba pôžičku, aby som sa môhol k niečomu dopracovať. Musí sa mi niečo podariť!«

Bankár sa posmešne usmial.

»Prichádzaš na nepravého. Myslíš, že dám peniaze na tvoje bláznivé vynálezy?«

»Nejedná sa o žiadny vynález,« odpovedal Pavel, »jedná sa o založenie mojej existencie.«

»Nemám žiadne peniaze pre teba,« povedal Viktor, »lebo nie si ich hoden. Vždy som Ťa považoval za svojho nepriateľa a považujem Ťa za takého i dnes. Oteca si tiež tak trápil — a otcov názor o tebe je i môj názor!«

»Bol by si teda vstave nechaj zahynúť v biede svojho brata i so ženou a dieťaťom?« trasúc sa pýtal sa Pavel.

»Nemenuj sa mojím bratom!« zvolal Viktor, »otec Ťa vyhnal, ako si zaslúžil, a odtedy ani ja nemám brata! — Načo si si vzal vtedy za ženu tú žobrač? — A teraz ešte máš aj dieťa? — Pravda, ty si to môžeš dovoliť?«

»Nezloreč mojej žene a dieťaťu!« zvolal teraz Pavel bledý od hnevu, »prijal som ticho všetky tvoje urážky, ale toto nestrpím! Nie, surovče, nepotrebujem tvojej milosti! Radšej zomrem, než by som mal od teba, ukrutníku, čo len to najmenšieho prijať!«

»Čo, ešte mňa budeš urážať? ty naničhodný bedár!« rozčúlil sa bankár. »Hneď sa mi prac zľato, lebo Ťa dám na flaku vyhodiť!«

»Svojho brata chceš dať vyhodiť?!« zvolal Pavel iskriac očima.

Dežo pozoroval výjav s diabolskou radosťou, akýsi plán sa mu rodil v mysli, jeho zrak upretý bol zamyslene na oboch mužoch.

»Ano, lebo ty nie si mojím bratom,« odpovedal Viktor a dodal potom ľadovým hlasom: »Ostatne nemyslím, že by si čo len haliera dostal, keď zomrem! Svoj testament mám napísaný, v ktorom tento mladý človek, môj synovec Dežo Győrfi je ustanovený za universálneho dediča.«

Oči Dežove zasvietily v tomto okamihu demonickou radosťou, jeho plán okamžite dozrel. Obrátil sa k oknu a vytiahol peňaženku.

»Viem, že nemám viacej čo dúfať od teba,« povedal Pavel zachrýplym hlasom, beztoho že by si všimnul Dežu, »nech ti Boh odpustí veľkú nepravdivosť!«

Tu ho vzal za ruku mladý človek.

»Podťe,« povedal ticho, »strýc Viktor je veľmi rozčúlený.«

Ochotne šiel s ním Pavel von.

»Pokusím sa sám ešte rozprávať so strýcom, až sa upokojí,« šeptal vonku Dežo, ale Pavel Čerňák viacej nepočul. Ako štvaná zver pohnal sa k východu, von na ulicu.

Zlovestným zrakom pozeral za ním synovec, potom sa vrátil k Viktorovi.

»Ešte ti klnul vonku, strýčku,« povedal. »Získal si si nebezpečného priateľa!«

Viktor sa usmial.

»Nech klnie a nadáva, mne je to jedno.«

Zrazu sa spýtal Dežo tónom rozhodnej otázky:

»Pýtam sa ťa posledný raz, strýčku, chceš mi dať tých desaťtisíc korún, lebo nie?«

»Povedám ti posledný raz: Nie! A dosť! odpovedal bankár určite a vyšiel do vedľajšej izby. Tam bola sbierka drahocenných zbraní. Pracovňa súvisela s touto izbou nielen dverami ale i oknom, toto bolo ale vždy zavreté a zastreté hustou záclonou. Vedľajšia izba mala ešte dve okná do záhrady.

V Dežových očiach zračilo sa pevné odhodlanie, pohrozil pästou za strýcom a zvolal: »Následky si pričítaj sám!«

III.

V pozdnú hodinu večernú tohoto dňa sedel Viktor Čerňák ešte pri svojom písacom stole. Večer bol v reštaurácii, kam každodenne chodieval a prišiel ukonaný domov, vzdor tomu ale chcel ešte napísať upomienku jednomu zo svojich dlžníkov.

Ale zvláštne — nevedel nájsť slov. Ťažko oprel si hlavu do dlaní a premýšľal. Prežil ešte raz

v duchu dnešný výstup, keď stál zoči-voči svojmu bratovi, a bol mu teraz už viac naklonený.

»Nemal som mu nič ľuhať o tom testamente«, hovoril sám k sebe. »Veď mi ešte ani nenapadlo myslieť na testament. A keď naozaj nič nemá, patrilo by sa niečo zaňho urobiť. Je mi predsa bližší než Dežo. Ľudia by mohli o tom rozprávať, keby sa dozvedeli, že som ho tak nemilosrdne vyhodil. A keby si tak niečo vykonal, celý svoj život musel by som počúvať výčitky ľudí. Musím si to volajako premysieť, jako by sa tomu dalo odpomôcť.«

Pri tomto rozhovore so samým sebou pomaly zadriemal. Elektrická lampa horela mu na písacom stole. Čas ubiehal — v tom sa náhle prebudil, ako by ho niekto neviditeľný zobudil. Vytiahol ťažké zlaté hodinky, z vaku — bolo pol jednej.

V tom zacítil prúd vzduchu z bočnej izby a súčasne začul aj tichý šramot.

Obrátil hlavu smerom k bočnej izbe.

Pre Boha, čo to bolo?! Vietor pohyboval záclonou trochu juv poli rozdeľujúc a okno, ktoré od rokov vždy bývalo zavreté akási neznáma ruka otvorila.

Viktor Čerňák chcel vstať a pozrieť, čo by toho bola príčina, ale nevládal. Cez úzky otvor v

poli rozdelenej záclony zazrel v temnote dlhú, bielejšiu postavu.

Od ľaku nevládol ani myseľ, studený pot vystal mu na čelo a kolená sa mu triasly. A teraz — teraz prišlo to najstrašnejšie!

Cez skulinu pomaly pretiahla sa hlaveň pušky, na hlavni sa muška svietila a smrtonosné ústie pušky zamierilo presne naňho.

Vlasy mu dupkom vstávaly, chcel kričať o pomoc, ale vydralo sa mu iba chrapot smrteľnej úzkosti.

Napadla ho myšlienka:

Zahas lampu, v nastalej tme netrafí, výstrel pôjde mimo.

Myšlienka a skutok boly v jednej sekunde. Bleskurýchle zdvihol ruku — neskoro!

S rachotom zaznel výstrel. A s treskom padajúcej lampy miešal sa smrteľný výkrik do srdca trafenej obete.

* * *

*

V časnú hodinu rannú nasledujúceho dňa boli už policajný komisár, detektív Ivan Hron a súdna komisia na mieste. Jako oheň vetrom rozniesla sa

mestom zvesť o zavraždení bohatého Viktora Čerňáka.

Výstrelom v noci sa prirodzene služobníctvo zobudilo a z postelí vyskočilo, aj Dežo prišiel polooblečený zo svojej spálne, vnikli spoločne do pracovne, tu našli bankára, ležiaceho bokom na stolici, hlava mu visela dolu, bol mŕtvy.

Dežo zdál sa byť hrôzou dojatý. Hneď poslal pre políciu a dal izbu, v ktorej sa zavraždený nachádzal, uzavrieť.

Zrejme zhrozený išiel potom do svojej izby a tam sa zavrel až do príchodu vrchnosti.

Mlčky pozdravil prichodiacich pánov a vyšetrovaním poverený kriminálny inšpektor Zavřel, ktorý sa bohatým pánom rád zaliečal, prívetive odpovedal. Ivan Hron ho zato tým pozornejšie pozoroval.

Dežovi bol prísny pohľad neznámeho detektíva nepríjemný, obrátil sa a viedol pánov do pracovne.

Smrť, z ktorého smrteľný výstrel prišiel, zistil sa dosť ľahko polohou mŕtvoly.

»Výstrel padol z tam toho okna.« Týmito slovami ukázal Ivan Hron na okno z bočnej izby.

Prešli do bočnej izby, okno bolo len privreté.

»Bude to asi tak,« poznamenal Dežo, pofahujúc nervózne svoje riedke fúzičky. »lebo okno bolo od rokov vždy pevne zavreté.«

V kúte pri stojane na zbrane opretá bola dvojka, Hron ju vzal do ruky.

Len jedna hlaveň bola nabytá, z druhej bolo vystrelené.

»Možno, že to bude zbraň, s ktorou spáchaná bola vražda,« pochlapil sa inšpektor Zavřel, popraviac si škripec na nose a dôležite obzerajúc pušku.

»Pušku niekto vzal so stojanu,« vysvetloval Dežo, »patrí môjmu strýcovi, viem to určite. Práve táto puška bola vždy nabytá, ostatné sú všetky prázdne.«

Dežo len tak sypal zo seba slová.

»Prečo bola puška vždy nabytá?« spýtal sa inšpektor.

»Lebo — strýc povedal, keby raz prišli zbojníci, bola by zbraň po ruke.«

»Odkiaľ ale vedel vrah, ktorý vzal zbraň so stojanu, že práve táto medzi toľkými je nabytá?« spýtal sa ostro Ivan Hron.

Dežo zdál sa byť na chvíľu v pomykove, potom ale rýchle sa rozhodnul.

Usmievajúc sa a zdvíhajúc plecom odpovedal: »Či ja viem!?!« Hľadal asi tak dlho medzi puškami, až našiel tú pravú.«

»To by nebolo bývalo možné bez šramotu,« podotknul Ivan Hron, »zavraždený ale nič nepočul, lebo by ho neboli našli zavraždeného pri písacom stole. Až v poslednom okamihu asi počul niečo vedľa, lebo sa obrátil smerom k oknu; v tejto pozícii dostal smrteľnú gušku.«

»Pri istej opatrnosti mohlo sa vyberanie pušky diať i v tichosti«, poznamenal inšpektor.

Ivan Hron sa pozrel na ostatných pánov.

»Pánovia, pozrite sa ako stoja pušky na stojane. Vidíte, odkiaľ chýba táto puška. Nemožná vec, aby bola padla vrahovi jako prvá do ruky. Teda bol by býval musel jednu pušku po druhej vytiahnuť, vyzkúšať a potom zase dnu postaviť. To sa ani vo dne nedá bez šramotu previesť — tým menej v tmavej noci.«

Tomuto výroku i všetcia prítomní prisvedčali. Dežo sa zdal byť veľmi nepokojným.

Znovu prešli všetcia do druhej izby, a detektív Hron dal svolať služobníctvo.

Mrtvola bola prenesená a položená na pohovku. Dežo zblednul keď zazrel hrôzou zohavenú

tvár zavraždeného. Odvrátiac sa nápadne vyhýbal mrtvole.

Inšpektor sa obrátil zase k nemu a zistil jeho osobné dáta.

»Rozprávajte,« povedal, »čo ste počuli minulej noci?«

»Spal som veľmi nepokojne« — povedal Dežo — »ležal som v polosne, keď padla rana a potom nasledoval šramot padajúcej lampy a výkrik zavraždeného. Vyskočím z postele, ale mi nebolo hneď jasné, čo sa asi mohlo stať. Tušil som, že sa stalo nešťastie. Obliekol som si rýchle nohavice a bežal som dolu, ale cestou som stretol už sluhov tiež šramotom zobudných. V kročiac do izby našiel som môjho strýčka zavraždeného.«

Podobne znela výpoveď sluhov, daná na otázky detektíva; Ivan Hron svesil zamyslene hlavu. Obrátil sa k Dežovi s otázkou: »Kde spíte pane Dežo Győrfy?«

»V prvom poschodí zahradného frontu« — odpovedal rázne. »Ale prečo sa mňa vypyťujete, ako by som ja bol vrahom. Máte snád na mňa nejaké podozrenie?!«

Jemný úsmev zjavil sa na tvári detektíva Hrona a chladne odpovedal: »Je to mojou povinnosťou pane Dežo Győrfy záležitosť presne vyšetriť!«

Nezbadali ste ani ten najmenší podozrivý hluk po odznení výstrelu, šramotu a výkriku?»

»Vrah musel, po vykonaní vraždy, cez okno a cez zahradu utiecť.«

Dežo pokrútil hlavou.

Nepamätám sa. Bol som nad mieru rozčúlený.

To je možné.« prisviedčal inšpektor Zavřel nečakajúc na odpoveď detektíva Hrona.

»Podozrievate niekoho?« — pýtal sa ďalej detektív.

Dežo Györfy rozmyšľal dlho a konečne povedal dôrazne: »Áno!«

»A koho?« — pýtal sa ďalej.

»Pavla Čerňáka, brata zavraždeného, ktorý včera tu bol ale mu Viktor Čerňák ukiaľal dvere.«

»Ach, teda Pavel Čerňák bol tu« opakoval štipľavým úsmevom Zavřel. Zhákol sa ale na slová detektíva Hrona ktorý prehovoril: »Pavel Čerňák, toho podozrievate? Znáam ho dobre! Slúžili sme spolu u jedného pluku a bol mojím dobrým priateľom! Uvážte, čo vravíte pane Györfy. Z mojej stránky považujem Pavla Čerňáka neschopného vraždy.

»Ja ale áno« — odpovedal Dežo zlostne. Mali ste len počuť tie strašné hrozby, keď mu strýco odoprel pôžičku.

»Tááák, teda peniaze chcel od neho vylákať?« — pýtal sa úlisne Zavřel.

»Áno« — odvetil Dežo — »lebo by vraj i so svojou ženou a dieťaťom hladom zahynul. Ale strýco mu ukiazal dvere a on so strašnými vyhrážkami opustil dom«.

»Keď by peniaze potreboval,« pokračoval detektív Hron — »tak by bol doista strýca vylúpil, ale divné je, že lúpež sa žiadna nestala.«

»Koľko peňazí sa nachodí v peňaženke zavraždeného?« — pýtal sa Dežo Győrfy.

»Asi štyristo korún« znela odpoveď.

»Tedy chybuje šesťsto korún« vykrikol radostne Dežo. »Lebo včera odpoľudnia prezrel v mojej prítomnosti obsah svojej peňaženky a vtedy mal tisíc korún.«

»Prečo teda nevzal vrah všetko sebou?« pretrhnul jeho reč detektív Hron.

»Počítal obozretne! Domnieval sa, že vražda nepríde na javo,« odpovedal Dežo Győrfy.

»Znamenite pane Győrfy« zvolal radostne inšpektor Zavřel, hlboko sa ukláňajúc. »Vy ste opravdivým detektívom!« trel si ruky a chcel hlbšie zasiahnuť do vyšetrovania, ale umlkol ihneď

akonáhle sa pozrel na prísnu tvár detektíva Hrona, na ktorej bolo badať ironický úsmev. Vedel, že keď ešte niečo prehovorí vyvráti bystroumný detektív jeho tvrdenia a preto utiahol sa radšej nazpäť, vyňal z vrecka okuliare čistiac ich červeným kapesníkom.

»Vy máte pane Győrfy bujnú fantáziu«, povedal s úsmevom detektív.

Potom zavolať svojich ľudí a dal rozkaz zaťknúť Pavla Čerňáka.

»Keď behom dvoch hodín podarí sa vám ho chytiť, privedte ho sem. Uvidíme jaký dojem urobí naňho konfrontácia s mrtvolou.

Policajní úradníci započali pátranie; Dežo Győrfy sa vzdialil na jednu hodinu do svojej izby, aby — vraj — sa môhol v samote oddať svojmu žiaľu.

Detektív Hron pokračoval v svojom stopovaní ďalej po všetkých izbách a o hodinu neskôr na jeho tvári bolo videť veľmi uspokojivý výraz, najmä keď zbadal vstúpiť do izby Pavla Čerňáka sprevádzaného dvoma policajnými úradníkmi.

IV.

Toho istého rána, keď Pavel Čerňák v zúfalstve sa vzdialil z domu svojho brata už z ďaleka zbadala jeho manželka Mariška, že návšteva u brata bola márna.

»Pokoril som sa« povedal »Ó, bárs bys' bola počula ako mňou opovrhoval. Utiekol som odtiaľ, ako dáky vandrovný!«

Od veľkého žiaľu ztratil hlas.

Manželka ho láskyplne uspokojovala, a on sa pomaly utíšil.

Dôkladne jej poroprával celý rozhovor s bratom a keď skončil riekla manželka tíško:

»Máš pravdu — on nemá srdce. Čo si len teraz počneme? Bez akýchkoľvek prostriedkov, bez haliera, bez smidôčky chleba o samote v cudzom meste.

»Pavle — teraz pristanem i ja na smrť. Vezme si naše drahé dieťa so sebou. Tuná ho nemôžem nechať. Nedovolí mi to materinské srdce, lebo neviem aký osud ho postihne!«

On vzal dieťa na ruky a išiel, súc sprevádzaný svojou bľadou ženou.

Kráčali pozdĺž bystrej rieky. Mesto nechali už ďaleko za sebou.

A teraz vo voľnej prírode vybúšil celý bôľ plniaci jeho hrud.

Hodil sa na pažiť a plakal žalostne ako dieťa. Mariška pritisla hlavičku svojej dceruške k srdcu, aby nevidela hrozný žiaľ svojho otca. Pomaly zaspala, netušiac strašné zámery svojich rodičov.

»Bože — vzdýchol z hlboka Pavel — není žiadnej inej cesty, niet žiadnej záchrany?«

Mariška s horiacimi očima pozerala do vln, bola rozhodnutá i na najhoršie a oddala sa svojmu krutému osudu.

Teraz zazrela niečo ale nechcela veriť svojim očiam a ušiam.

Pavel zvýskol výťazne a jeho beznádejná zúfalosť zaraz ho opustila.

»Čo je?« pýtala sa Mariška s prebúdžajúcou sa nádejou.

S výrazom blaženosti na tvári ukiazal jej šesť kusy sto korunákov.

Práve som ich našiel vo vrecku — prehovorí on — Boh vie ako sa tam dostaly!«

»Snáď ti ich tvoj brat tajne do vrecka vložil.«

»Alebo snáď synovec« — vraví on. Ja to považujem za znamenic dobrotivého neba! »Teraz sa už istý čas vyživíme, vezmi dieťa a vráťme sa do mesta.

Nájmeme si byt v nejakom skromnom hostinci a zajtra pôjdem hľadať prácu; a môže byť ja-
kokoľvek, každú príjmem.

Teraz už nemám tak ťažké srdce na brata.

Snáď mi ich on predsa vzdor svojej zdánlivej tvrdosti vložil do vaku. Však sa mu za tento šlachetný čin budem vedieť odslúžiť.«

S radostnou náladou prišli do mesta. Tu si nakúpili najpotrebnejšie veci a ubytovali sa v čistom ale skromnom hostinci.

Už zavčas rána dal sa Pavel na cestu vyhľadať si nejakú prácu. Cesta jeho bola bezvýsledná a každá jeho námaha marná.

Tu zrazu sa dozvedel o zavraždení svojho brata a zblednul ako bleskom omráčený. Po uliciach si ľudia v menších, väčších hlúčkoch rozprávali o strašnej udalosti; on zastal, zmeravený hrôzou, neskôr ale s rýchlymi krokmi sa ponáhlal k domu brata svojho. Na rohu ulici vrazil do dvoch policajných úradníkov.

»Pre Boha! Povedzte, je to pravda že môj brat Viktor Cernák je zavraždený?«

Policajní úradníci mrkli jeden na druhého.

»Ste Vy brat zavraždeného?« pýta sa jeden.

»Áno, ale ja musím k nemu!«

»Stojte!« vraví, a ruku mu položí na plece, v tom ale ho druhý uchopil za rameno.

»V mene zákona Vás zatýkam!«

»Všemohúci Bože« zvolal Pavel. Snád' nemyslite, že . . .

»Nechajme teraz zbytočné reči. Máme rozkaz vás dopraviť do domu Čerňáka.«

»Tak je«, zvolal zatknutý. »Tam sa musí moja nevina dokázať.«

* * *

Pri predvedení prvý vstúpil do izby policajný inšpektor Zavřel oznamujúc víťazne, že po namáhavom pátraní sa mu podarilo zlapať hľadaného vraha. Jeho sláva sa ale čoskoro zatienila, najmä keď detektív Hron sa priblížil s úsmevom na tvári k zatknutému a podal mu ruku.

»Buď vítaný, Pavle!«

Pavel s obdivom prijal pravicu.

»Hron! A ty tu?! A ty ani nevieš, že som v podozrení z vraždy svojho brata a preto som zatknutý?«

»Viem to, pretože zatknutie sa stalo na môj rozkaz!«

»A predsa ma vítaš ako priateľa?«

»To ti bude skoro pochopiteľné«, povedal Hron a dal znamenie úradníkovi hovoriac: »Požiadajte, v mojom mene pána Deža Győrffyho, aby sa dostavil ku mne na okamih.«

Pavel sa priblížil k mrtvole svojho brata.

»Milosrdný Bože, aký je zohavený!« zvolal dojate, chytiac ruku mrtvoly. »Úbohý Viktor« — šeptal — »tak si predsa len nemal skončiť.«

Teraz vkročil do izby Dežo Györffy. Zbada-
júc Pavla, osopil sa na neho.

»Naničhodník — vykriknul — »vy ste zavraž-
dili môjho strýka!«

Pavel zblednul od zlosti.

»Je dokázané, pokračoval Dežo, »tajíť to ne-
môžete.«

Pavel mu neodpovedal. Obrátil sa ku Hro-
novi, ktorý celú udalosť so skúmavým okom sle-
doval.

»Ivane, keď veríš v mojej nevinnosti tak ma
zachráň pred urážkami tohto pána!«

»Pristúpme k veci,« poznamenal detektív
Hron.

Jednanie sa započalo s tým, že výpovede De-
ža Györffiho boly prečítané Pavlovi.

Počas čítania výpovedi chcel Pavel viackrát
sa ozvať, ale detektív ho vždy pohybom ruky utíšil.
Potom ale povedal dôrazne:

»To je bezočivá lož! Ja som svojho brata
srdečne prosil o pôžičku a nežiadal som peniaze,
tým menej som sa mu vyhráždall«

Potom zopakoval celý svoj rozhovor s bratom.

»Verím ti« povedá Hron.

»Čo vravíte?« vykriknul zlostne Dežo.

»Mlčte!« pretrhnul ho detektív prísne a pýtal sa ďalej Pavla:

»A ako je to s tými šesť stokoruniakmi?«

»Tie som našiel včera v pravom vrecku, keď som opustil mesto vo svojej zúfalosti so svojou manželkou. Vrátil som sa potom do mesta, do hostinca, v ktorom som s mojou ženou a dieťaťom prenocoval.

»Ako to chcete dokázať?« zvolal Dežo Györfy.

»Ja Vás presvedčím o pravdivosti jeho tvrdenia«, povedal detektív Hron.

»Približne, kedy to bolo, Pavle, keď si sa vrátil do mesta?«

»Asi o šiestej hodine« — odpovedal Pavl.
»Nakúpil som si to najpotrebnejšie a pri tomto nákupe som premenil jednu stovku.

»To dokazuje, že pravdu hovoríš! Vražda sa stala asi o jednej hodine v noci. Ty si ale mal peniaze už večer o šiestej.«

»To musí byť dôkladne preskúmané — on lže!« zkríknul Dežo Györfy. Protestujem proti takému jednaniu!«

»Uspokojte sa pane Dežo Györfy« — vyhlásil chladným hlasom detektív — »za niekoľko okamihov budeme mať opravdového vraha!«

Györfy zblednul a nespokojne pozeral na detektíva.

»Bol si ty so zariadením tohto domu oboznámený? Znal si polohu jednotlivých izieb? — tázal sa detektív Hron Pavla.

»Nie« znela odpoveď.

»Ty si teda nevedel kde sú pušky, a ktorá je nabytá?«

»Nie« bola určitá odpoveď.

»Verím ti, Pavle! Odvolávam zatknutie! Si slobodný!«

»To je neslýchané!« zkríknul Dežo, ale umlknul pod pohľadom a ironickým úsmevom detektíva Hrona.

»Pánovia, nasledujte ma do vedľajšej izby.«
Všetci vkročili dnu.

Obrátia sa ku Dežovi, opýtal sa: »Kto čistil zbrane pána Čerňáka?«

»Sluha, Ján« odpovedal Dežo spurne.

»Zavolajte sluhu Jána!« — rozkázal Hron jednému úradníkovi. Volaný sa dostavil.

»Kedy ste čistil posledný kráť zbrane?«

»Včera ráno, pane«, odpovedal Ján.

»Poznačte mi presne miesto, kde ste čistil.«

»Tu som sedel na stoličke, ktorá stojí medzi škríňou a oknom pracovni« — znela odpoveď.

»Hľa, tu je dôkaz! Vy ste prášok použitý pri čistení dobre nezamietol« — vravel detektív, ukazujúc na miesto pokryté tenkou vrstvou prášku.

Teraz sa obrátil detektív k prítomným a zvýšeným hlasom prehovoril:

»Pánovia, vidíte celkom jasne dve stopy ľudskej nohy a síce v polohe takej, v akej sa nachodí človek, ktorý mieri.«

Všetci sa presvedčili o kutočnosti.

»Najpodivuhodnejšie je, čo aj zo stôp zrejme badať, že vrah bol bosý?«

Všcobecne obdivovanie — Dežo zblednul veľmi.

Detektív Hron prísne pozrel na Maďara a pomaly riekol:

»Vrah opustil izbu po vykonanej vražde cez okno a šiel do záhrady. A teraz mi to vysvetlite pane Gyórfy, akože sa stalo, že po viniči sa vyškríabal na prvé poschodie a oknom vliezol do vašej izby?«

Deža opanoval smrteľný strach a zblednul ako stena. Chcel niečo povedať, ale slová mu zaviazly v hrdle.

Detektív položil teraz ruku na jeho trasúce sa plece a pomaly riekol:

»Dežo Györfy, v mene zákona vás zatýkam ako vraha vášho strýca!«

Keď pristúpili k nemu policajní úradníci aby na rozkaz detektíva ho spúтали, v tom okamihu ožil.

»Protčstujem, vykrikol, všetko je lož. Ja som nevinný!«

»Chcem Vám Váš čin presne rozpovedať!«

»Včera ste vo hre s mojím synovcom Štefanom Útlym dvetisíc korún prehrali.«

Dežo naľakane zdvihnul hlavu.

»A Vy o tom viete?«

»Včera ste tieto peniaze chceli od pána Viktora Čerňáka vyžiadať,« pokračoval ďalej detektív, on Vám to ale odoprel. Právetedy vkročil Pavel Čerňák. Ich svadu ste počuli a tiež to, že, Viktor Čerňák údajne jeho majetok Vám poručil. Na toto ste staväli váš pekelný plán. Pri odchode ste vložili p. Pavlovi Čerňákovi šesťsto korún do vrecka. V noci ste sa nebadateľne spustili po viniči dolu a vošli do tejto izby ktorej okno ste si ešte vo dne otvorili.«

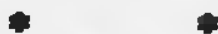
»Tam ste vzali pušku zo škrine a zastrelili ste zbabele Vášho strýka, z úzadia. Boli ste taký

ako ste vstali z postele, v košeli a bosý. Po vražde ste opustili izbu a vrátili ste sa tou istou cestou nazpäť do svojej spálne; stopy je badať i teraz na viniči. A päť minút neskôr vyrútili ste sa zo svojej izby veľmi rozčúlený ako by ste o veci vôbec nič nevedeli. Nazdávali ste sa, že využitím Vám prajných okolností vinu svalíte na nevinného a dedičtva sa zmocníte. Dobrotivý Boh však zmaril vaše plány. Hovorím pravdu?»

Dežo sa už počas reči detektíva dal spokojne spútať, hlava mu klesla na prsia a tupým hlasom povedal:

»Áno, pravdu ste hovoril.«

Potom sa dobrovoľne dal odviesť do väzenia.

A čo teraz nasledovalo sa dá niekoľkými slovami porozprávať.

Dežo Győrfy pre úmyselnú vraždu bol pred súd postavený, za vinného uznaný a k smrti odsúdený. Za krátky čas po vyhlásení rozsudku bol tento tiež privedený a tak bolo zadosťučinené spravodlnosti zákona.

Záver, sa samozrejme nenašla, pretože Viktor Čerňák žiadnu nenapísal. Ohromný majetok, ako jediný právny dedič, zdedil Pavel Čerňák, a tak bolo jemu ako i jeho rodine v najväčšej núdze

pomožené. Ale zato so žiaľnym srdcom myslel na zavraždeného brata a s najväčšou láskou opatroval hrob toho, ktorý svojou náhlou smrťou tri osoby zachránil pred záhubou.

Detektív Hron však, stal sa najlepším priateľom Pavla Čerňáka.

Koniec.

V driapoch smrti.

Kriminálna poviedka.

Vychodiace slnko zaplavilo svojou zlatou žiarou dolinku ležiacu na úpäti skalnatého vrchu. Čerstvý ranný vzduch, spev prebúdajúceho sa vtáčtva, žblnkot horského potôčka, ináč hrobové ticho, všetko to najlepšie podmienky, aby človek preťažný ťažkou duševnou a telesnou prácou svoje nervy uzdravil.

Jediná villa nachodiaca sa v tejto malcbnej dolinke ohradená je silným železným plotom, zarasteným viničom. Okná sú opatrené železnými závorami; cesty v záhradke čisté a zarovnané, kríky zastrihnuté, hriadky opatrené, slovom na prvý pohľad javí sa vzorná čistota a poriadok. Na štíte veľké litery »Ver Sacrum« (večné jaro); názov villy.

Je to letovisko detektíva Hrona, ktorý každý rok trávi tu ná niekoľko týždňov, aby nadobudol nových síl potrebných k svojmu povolaniu.

Dnes je v tomto dome neobyčajne živo. Na verande, vo veľkej pohovke sedí detektív Hron. Na stolíku pred ním raňajky. Medzitým dáva rozkazy svojim pomocníkovi Mettymu k dôstojnému privítaniu vzácných hosťov, ktorí sú na dnešný deň ohlásení. Sluha Ján, znovu prezrie všetky izby aby sa presvedčil, je-li všetko v úplnom poriadku.

Pred bránou zastal auto. Vystúpili z neho štyria páni, kráčajúc rovným chodníčkom smerom k ville.

Po srdečnom uvítaní umiestnil detektív svojich priateľov na verande. Vyvinul sa čulý rozhovor, ktorý pretrhol sluha Ján, približiac sa ku stolu hlásil detektívovi, že je volaný k telefonu.

Detektív Hron sa omluvil na okamih a išiel do izby, v ktorej sa nachodil telefon.

»Hallo, kto tam?«

»Tu Železniak! Odpusť, že Ťa vyrušujem, ale dnes v noci vylúpili môj byt a zmizlo mi asi 100.000 Kč. Som žobrákom! Prosím Ťa«

Detektív Hron sa nemohol dozvedieť viac ani slova pretože rozhovor bol prerušený. Pokusil sa ešte niekoľko razy dostať spojenie, ale úsilie jeho bolo márne.

Poznal dobre bydlisko svojho priateľa Železnáka, ktoré je od železničnej stanice Mokravej asi na 10 km vzdialené. Bleskurýchle sa upamätal na

celé okolie, na ktorom v minulom roku úspešne pátral v podobných prípadoch.

Plán bol ihneď shotovený.

Vytiahol teda svoj záznamník a napísal telegram, že s najbližším vlakom príde a povoz nech čaká v Mokravej pred nádražím.

Potom sa vrátil k hosťom svojim. Sdelil im aká nehoda postihla jeho najlepšieho priateľa.

Ponevác hostia zbadali nepokoj svojho hostiteľa, ktorý bol zase postavený pred jednu z najťažších úloh, ďakujúc za priateľské pohostenie poberali sa domov.

Čas k činu bol svrchovaný. Detektív Hron porobil najpotrebnejšie prípravy k odchodu. Zaopatril sa dobrou zbraňou, vreckovou lekárničkou a nastúpil do auta, ktoré mu jeho čínsky pomocník Metty už bol pripravil.

Za polhodiny šialenej jazdy dobehlo auto pred nádražie mestečka N. Vlak bol už v pohybe.

»Kedy ide nasledujúci vlak do Mokravej?« pýta sa jedného železničného zamestnanca.

»Zajtra, o 9 h 45 min.« znela odpoveď.

Nepozostávalo nič iného, ako predbehnúť vlak. Pomocník Metty však dokázal svoju zručnosť, že je i znamenitým autovodičom. Plán sa znamenite podaril a auto dorazilo na najbližšiu stanicu pred príchodom vlaku.

Cesta vlakom bola nudná. V celom vozni boli ešte traja spolucestujúci. Otec s malým synom a jeden kňaz. Detektív Hron nemohol premýšľať o veci lebo bol stále vyrušovaný hlasným hovorom malého »občana«.

Po malej chvíli hlásil sprievodčí, že sú v Moskovej. Vystúpil teda z vozňa. Ale aké prekvapenie. Pred nádražím žiadny povoz.

Šiel tedy do mesta. Po dlhom hľadaní podarilo sa mu nájsť koňa, ktorého bol ochotný jeho majiteľ prenajať. Je pravda, že kôň nebol »favoritom« a prenájomné bolo zrovna úžerné, predsa sa rozhodol na tejto »mrche« podniknúť cestu, pokiaľ inej pomoci nebolo.

Cesta bola veľmi zlá a následkom toho aj »paripa« vypovedala službu, idúc len krokom. Detektív vytiahol noviny z vrečka, ktoré si bol v meste kúpil, a bol veľmi prekvapený, že časopis prináša zpravu o senzačnej lúpeži.

Rozmýšľajúc nad vecou, ako by rozlúštil túto ťažkú úlohu, prišiel k lesu ležiacemu pri ceste.

Zrazu sa mu zdalo ako by bol nad ním nejaký dravý vták vzniesol, začul švihnutie, v tom okamihu sa kôň splašil odskočil na bok a detektív prv než by sa bol môhol vzpamätať, ležal na zemi ako mech, súc spútaný lasom.

Ani čo by boli zo zeme vyriastli, objavili sa pred ním traja zbojníci, s maskou na tvári a nasadili proti nemu svoje revolvery, ktoré neboly práve toho najmenšieho kalibru.

Jeden z týchto mužov sa ozval:

»Prepáčte pane, ale sme prinútení vás vo vašej ceste na okamih zadržaf. Vy ste dr. Hron a idete k slečne Železniakovej? Potrebujeme vašu pomoc. Na niekoľko krokov odtiaľto leží chudás, ktorého nám — čo najrýchlejšie — musíte vyliečiť. Rozumiete?«

Cieľom objasnenia musím poznamenať, že detektív Hron z opatrnosti oznámil telegraficky svoj príchod bankárovi Železniakovi ako lekár, ktorý navštívi jeho chorú dceru. Tento telegram sa dostal do rúk lupičov a teraz bolo detektívovi jasné, prečo ho povoz na mokravskej stanici neočakával.

Detektív si pozorne prezrel lupičov. Neďaleko od tohto miesta zbadal strom, ktorého mohutná haluz vyčnievala z lesa ponad cestu v polohe vodorovnej, pripomínajúc mimovoľne šibenicu a preto nedržal za účelné svoje opravdivé povolanie týmto naničhodníkom prezradiť. Pred niekoľkými rokmi študoval na lekárskej univerzite a preto nebola mu veda táto neznáma. Vreckovú lekárničku ako i tie najpotrebnejšie nástrčje stále nosil u seba. Rozhodol sa tedy predbežne prevziať úlohu lekára.

»Páni moji«, riekol detektív, »bolo by milšie, keby ste mi dovolili vykonať napred lekársku povinnosť u slečny Železniakovej. Prísahám vám slávnostne, že sa ihneď vrátim na toto miesto, abych vašu žiadosť bezpodmienečne vyplnil!«

Že slová tieto budú bezvýsledné a márne, to vedel detektív, ale rozhovor tento požadovalo zdarné zahranie úlohy lekára.

»Netrepte nesmysle človeče, my sme radi, že vás máme.« — S týmito slovami zodvihli detektíva a prehliadli ho. Jeden z nich siahol mu do kapse, v ktorej mal zbraň, vytiahol ju a s cynickým úsmevom vopchal ju do svojho vrečka. Oslobodiac ho z nepríjemného položenía, zapríčineného lasom, uviazali mu na oči šatku.

»Čo má znamenať tento hokus-pokus?« pýtal sa detektív.

»Pane lekáre, zdržujte sa zbytočných rečí!« zareval naňho jeden, chopiac ho za ruku, otočil ho niekoľko ráz kolom svojej osy. Potom odviedli detektíva chodníčkom, ktorý viedol cez les.

Po dlhšom pochode, lepšie rečeno potkynaní — lebo detektív mal zaviazané oči — prehovoril jeden z banditov:

»Lekáre, nájdete muža s veľkou ranou na prsiach. Kedy a kde mu olovo medzi rebrá vletelo,

nemusíte vedieť. Muž ten je mladý a silný a bude ešte dlho žiť, keď mu pomôžete. Ncoželite to a niekoľkými kusmi zlata budete doista spokojný. Radím vám ale, aby ste sobral vaše všetky skúsenosti a sily lekárske. Keď ho vylicíte, bude vaša práca bohate odmenená, v protivnom páde ale vykopeme hrob pre dvoch!«

»Príjemné polozenie« myslel si detektív nemajúc ani utešenia, ako by sa z tejto prekliatej pasce vydrel.

Asi za pol hodiny zastali. Detektív počul klepanie a krátky rozhovor. Potom zavrzgaly panty nejakých vrát a viedli ho po niekoľko schodoch na dol. Znova prišli k dverám. Po otvorení týchto oviaľ detektíva vreľý, zkazený dusivý, a ťažký vzduch.

Šatka z očí mu bola odstránená a teraz videl, že je v pivničnej miestnosti, v ktorej sa mimo troch s ním prišlých zbojníkov ešte dvaja spoločníci a jedna špinavá, zanedbaná ženština nachodí. V jednom kúte bol násypu podobný brloh, na ktorom ležal mladík divokého vzhľadu, na jeho tvári bol výraz hroznej bolesti a ťažko stonal.

»Hrom do toho, — doktore, — pracujte rýchlo; už ledva dýcham od bolesti!« Ponáhľajte sa teda, alebo snád mám tu zahynúť?!« zkrýkol naňho ranený.

»Viete lekára, čo som vám povedal!« — prehovoril k nemu jeden z banditov — »teda prikročte k dielu!«

Detektív prikročil k lôžku, rozopnul košefu a odstránil špinavý obvazok rany.

Úžasné — rana bola blízko srdca, úplne čierna a vôkol zapálená. Vytiahol svoje nástroje a prehliadol ranu. Po malej chvíli obrátil sa k banditom, ktorí ho obkľúčili pozorujúc prehliadku, a riekol:

»Niet žiadnej pomoci. Za pol, najviac však za hodinu je muž mrtvý!«

»Oho! doktore, premyslite si dobre, čo hovoríte«, zastonal ranený. »Keď je tomu tak, nuž dobre — ale aj vy pôjdete so mnou. Viete doktore, po dvoch sa lepšie leží — teplejšie«, stonal škodoradostne.

Detektív pomykol pleciami a povedal náčelníkovi:

»Chcem urobiť všetko, čo mi je možné, ale nemám ani tej najmenej nádeje.«

»Tak je to i v a š a smrť!« znela vyhrážajúca krátka odpoveď.

»Že váš zámer nemôžem zmeniť, to dobre viem; lebo som vo vašej moci. Čo budete mať ale z toho, keď ma biedne zavraždíte? Som náchylný vám slávnostne odprísahať že o veciach, ktoré som

tu videl a počul na žiadnom mieste a v žiadnom čase ani slovíčka v mojom živote neprehovorím!«

»Vôbec sa neunujte pane doktore — zostane-
me len pri tom: lebo sa ten človek uzdraví, alebo
ho budete na niekoľko stôp pod zemou zabávať. —
Učinite všetko, čo vám je možné, obväzok, čerstvú
vodu vám prinesieme, alebo snád nejaký odvarok,
hneď ho uvaríme a akákoľvek nútna pomoc vám
bude poskytnutá!«

S týmito slovami sa obrátil náčelník banditov
a zmizol vo vedľajšej miestnosti i so svojimi po-
mocníkmi. Medzitým sa žena postavila k starému
ohnisku, miešajúc niečo vo vyštrbenom polievko-
vom hrnci.

Detektív priložil na ranu dočasný obväzok
lebo guľku z tela vytiahnuť bola holá nemožnosť.
Boľasť utišujúci a omamujúci liek utíšil raneného.
Detektív hütajúc sedel na malom tvrdom šamlíku,
ktorý bol o brloh podpretý.

Špinavá ženská, menom Mara, pokúsila sa
pustiť s ním do rozhovoru, ale keď sa jej detektív
chrbtom obrátil riekla urazene:

»No, no, nemusíte byť vôbec tak namyslený
a pyšný. Ja sa stavím, že by ste so mnou radi pre-
hovorili, bárs som neni vyfintená. Pozrime si túto
mestskú opicu. A opováži sa mi tento namyslený

loptoš chrbát obrátiť ako bych ja nebola slečna tak, ako bárs ktorá druhá!»

Detektív by sa bol býval chutno zasmial nad namrzenou »slečnou« ale jeho situácia bola tak nebezpečná, že nemal žiadnej chuti na smiech. Muž ležiaci na lôžku mal vypočítané svoje minúty, a s jeho životom bol spojený život detektíva. Že banditi svoju vyhrážku dodržia a prevedú o tom bol pevne presvedčený.

Bezmocne bol odovzdaný do driapov týchto čertov lebo dvere vedúce na dvor byly silným zámkom opatrené a zamknuté, druhé dvere viedly do bočnej miestnosti, v ktorej boli banditi, okna žiadneho nebolo a na miesto komína bola úzka rúra z kachiel do steny zapravená.

Jeho beznádejná poloha bola zhoršená ešte tým, že ho stále pozorovali a nemal žiadnej zbrane u seba, kým zbojníci boli dobrými revolvermi opatrení.

Asi pol hodiny sedel detektív na svojom mieste keď zrazu sa ranený s chriplavým krikom zdvihol, divo sa oháňal rukama v povetrí a zase klesnul na posteľ. Krv sa mu prúdom valila z úst a krikom ženskej boli privolaní zbojníci z bočnej izby:

»Zadržte ústa tomu mužovi!« — »Sviažte mu tepnu, doktore!«

Tieto a podobné odborné rady revali mu banditi do uší, kým on len plecami pomykoval a opätoval, že je každá ľudská pomoc márna.

»Chcete tohoto človeka nechať zomrieť?!« —
 »Pomyslite, že život jeho a váš na jednej niti visia!« —
 »Postrieľajte tento neľudský tvor!« —
 »Obeste ho!« a podobné lásku prejavujúce výkriky odznely zo všetkých strán.

V tomto okamihu by nebol dal nikto ani haliera za život detektíva. Aby ale zkažil radosť banditom, že majú pred sebou zbabelca, pozrel ostro do očí náčelníkových a dôrazne prehovoril:

»Čo znamenajú tieto vyhrážky? Povinnosť moju som vykonal a musím sa uspokojiť výrokom, ktorý vynesiete nad mojím osudom. Chcete môj život, tak si ho vezmite, konečne je mi úplne ľahostajné či o niekoľko rokov skôr alebo neskôr zomriem. Keď ma ale prepustíte, slávnostne vám prisahám, že nič nevyzradím.«

»Muž je mrtvý, žiaden človek by mu nebol pomôhol — povinnosti svojej som zadosť učinil, teda ma prepustite.«

»Áno, môžete ísť doktore, až po dub stojací pred domom, nech sa teda stane dľa vôle vašej!« povedal ironicky náčelník.

»Počkajte len, najprv sa naobedujeme a potom sa postaráme o vás. Keď vám je dlhá chvíľa

pobavte sa zatiaľ s Marou. Za hodinu budeme po obede a potom vyhladáme nejaké veselšie miestečko pre vás na dube.«

Ženština pomykla posmešne pleciami a uisťovala ich, že pobaví mestskú opicu a ponáhľať sa bude s obedom. Potom vytiahla zpoza ohniska staré prikrývadlo, a hodila ho na mrtvolu. Medzitým sa banditi vzdialili do bočnej izby. Z počiatku sa ticho rozprávali, ale neskôr ich nehatila detektívova prítomnosť a hlasno diškurovali. Veď on za hodinu úplne úmĺkne, zomre a ako taký ich prezradiť nemôže. Z hlučnej zábavy sa detektív dozvedel, že je v moci lupičskej bandy, ktorá je už dlhé časy postrachom celého vidieku, že banda táto vylúpila tiež Železniaka. Zbojníkov zlapať bolo jeho úlohou.

Myšlienka ho náramne žrala. Modzgy jeho boli vysílené rozmýšľaním, ako ujsť z tejto pasce, ale zato neprestal hútať ako by sa mohol vyslobodiť, poľahky jakým spôsobom by zlapal celú bandu.

Zrazu mu svitlo v hlave. Vo vreckovej lekárnike mal fľaštičku tekutiny, ktorú, keď by sa mu podarilo do jedla vpašovať, by učinila celú bandu na krátky čas neškodnou.

Náhoda mu pomohla. Náčelník bandy otvoriac dvere, rozkázal Mare aby priniesla džbán pálenky stojací pri ohnisku. Akonáhle zavrzly za ňou dvere, bleskurýchle priskočil detektív k ohnisku a

nalial jed do hrnca, v ktorom klokotala miešanina pozostávajúca z mäsa, zemiakov a cibule. V druhom okamihu sedel zasa kludne na šamlíku pri brlohu.

Toto bolo všetko, čo mohol urobiť aby sa vyslobodil z drapov smrti a zmocnil sa lupičov. Jeho spech bol zbytočný, lebo »slečna« Mara zostala asi štvrté hodiny u zbojníkov, v ktorej dobe bolo počuť tie najhrubšie žarty a necudné reči z druhej izby. Konečne sa vrátila, držiac v ruke špinavý pohár naplnený pálenkou.

»Tu máš, drahý môj, pí. Nie som taká zlá ako si ty o mne myslíš. Vypi, miláčku, to ti dodá odvahy a nebudeš bľačať keď ňa povesia. Potrebuješ niečo, aby si sa zohrial lebo vietor je studený a ten ti tu na strome bude hvízdať okolo nosa! — Čo, ty nechceš? Pozrite si toto zelené ucho! Tak dobre, vypíjem to ja na šťastlivú tvoju cestu do pekla, ty mestská opical«

Za búrlivého smiechu zbojníkov, ktorí medzi tým prišli demaskovaní, vyprázdnila pohár jedným dúškom až na dno.

Potom rozdelila obed, ktorý bol detektív dobre okorenil do mysiek. Zbojníci priniesli veľký stôl na prostred izby a sadnúce si okolo neho začali jesť mäsovú polievku.

S napnutím pozoroval detektív účinok jedu ale bohužiaľ žiadne znaky otravy nebolo na nich badať. Mráz mu prebehol chrbátom keď si pomyslel, že snád zamenil fľašku, vzal nepravú a z vlastnej viny prekazil svoj plán. Alebo či stačí snád dávka, ktorá bola vo fľaštičke?

Banditi dokončili obed, náčelník potiahnúc si dobrý glg páleného, pristúpil k detektívovi:

»Teda doktore, čas nadišiel. Máme ešte mnoho práce a musíme ešte dnes veľkú cestu prekonať. Musíme navštíviť pána N., ktorý ako sa dozvedáme má väčší obnos v hotových peniazoch a preto sa nemôžeme s vami dlho zahrávať. Prijmite váš osud celkom chladnokrvne lebo neni nič odpornejšieho než bľačiaci človek keď sa jedná o jeho život.«

Týmito slovami pokývnul svojim pomocníkom, ktorí vrhnúc sa na detektíva vliekli ho pred dom. On už súčtoval so životom, lebo každý odpor bol márnny. Cítil vychudlú vražednú ruku smrti na svojom krku. Jeden z banditov hodil mu povraz cez hevu, druhý sa vyškriabal na dub pred domom stojací, aby prehodil povraz na najnižšiu haluz. Zrazu však ztratil rovnováhu a zrútil sa na zem. V tom istom okamihu sa počali i druhí sem i tam potáčať, srážajúc jeden druhého a za malú chvíľu plazila sa celá banda — mimo ženštiny — na zemi v ohromných boľastiach.

»To nám doktor namiešal! Ten pes nás otrávil!« — reval jeden zopnúc všetky svoje sily siahol po revolveri.

Jedným skokom priskočil detektív za strom, ktorý bol určený za šibenicu, skryl sa tesne za ním a guľky mu len tak hvízdaly okolo hlavy.

Čoskoro ale utíchol rev banditov a nastalo hrobové ticho — jed účinkoval znamenite.

Detektív opustil svoju skrýšu; priskočiac k najbližšie ležiacemu vzal mu revolver a namieril na ostatných. Tak odzbrojil všetkých, sviazal im ruky i nohy a chcel ich zavliecť do domu. V tom ale vybehla z dvier rozzúrená Mara a mávajúc sekerou hnala sa na Hrona. Detektív namieril zbraň proti útočiacej ženskej. Táto ale ničoho nedbajúc hnala sa ďalej a tri kroky pred Hronom s veľkým rozinachom hodila sekeru po hlave detektívovej. Tak-tak že stačil uhnúť. V okamihu sa hodil na zem a rozzúrená žena nevediac sa zastaviť v behu potkla sa o detektíva a rozplaštila sa jak dlhá a široká na zem. V nasledujúcej sekunde kľačal Hron na chrbte baby krútiac jej pravú ruku v zad a pôsobiac jej tak nesmiernu bolesť. Mara sípela zlosťou a bolesťou, detektív ale nepopustil. Podarilo sa mu zachytiť jej aj ľavú ruku a skrútiť v zad. Pomáhajúc si kolenom, ktoré jej tlačil v chrbát, urobil ženu

úplne bezmocnú, dočiahol si povraz, ktorý bol preňho určený a ním spútal jej ruky. Potom spútajúc jej aj nohy odvliekol ju i s ostatnými zbojníkmi do domu. Vytiahol vreckovú lekárničku a nalial každému niekoľko kvapôk protijedu do úst lebo ich chcel za živa dostať pred súd. Potom zamkol dvere a ponáhľal sa pohľadať svojho koňa, ktorého i našiel na pasienke za domom.

Nemal ani tušenia v ktorú stranu sa má obrátiť o pomoc. Zbadal chodníček v blízkych kríčkoch, ktorý stále menil svoj smer a zdalo sa, že bol nápočne takto vysekaný. Pustil sa teda po ňom a asi za pol hodiny prišiel na cestu.

Cesta mu bola úplne neznáma a preto si zaumienil, že nebude riadiť koňa, ktorý je cestami tohto vidieku oboznámený a uspoľahne sa celkom na neho. Pustil teda opraty a po dlhšej jazde skutočne zastal kôň pred nádražím mokravským. Ihneď poplašil políciu, ktorá vyslala dobre ozbrojené mužstvo na čele s policajným inšpektorom a pod vedením detektíva. Keď sa blížili ku skrýše zbojníkov už z ďaleka počuli hluk a kliatbu banditov, ktorí následkom protijedu zasa ožili a zúrivo sa namáhali zbaviť sa pút.

Keď zočili detektíva, ktorý sa teraz objavil, dali sa mu nadávať a besne vrešťali, ale umkli ako

náhle sa vrútili strážnici dnu. Videli, že niet záchrany a preto odovzdali sa svojmu nezmeniteľnému osudu. Len »slečna« Mara sa nechcela uspokojiť s výsledkom, a keď detektív šiel kolo nej chvatla mu po ruke, že keď by nebol býval zavčasu odskočil iste by ho bola pohrýzla.

Policajný inšpektor previedol prehliadku do mu a v jednej jame, ktorá bola pod pivničnou miestnosťou, v ktorej sa ešte i mŕtvy nachodil, bolo nájdené veľké množstvo peňazí ako i zlato pochádzajúce z rozličných krádeží.

Všetky poklady a celú bandu lupičskú odviedli do Mokravej, a odovzdali zemskej spravodlivosti.

O tri dni klátil vietor bandítov na šibenici práve tak, ako to oni boli priali detektívovi. Nájdené poklady boli odovzdané svojim majiteľom a že detektív neodišiel s prázdnu rukou sa samozrejme rozumie.

Koniec.

Čítali ste už?

	Kčs
Medzi irskými pyrátmi.	
Dobrodružstvo zo života námorných lúpežníkov	2.—
Dobrodružstvo vo Floride	3.—
A. Dohnal: Ako som dostal pol hona zeme	4.—
F. Dúbravský: Vzácný Amerikán. Humoristický román	8.—
J. Verne: Ohrozená láska	6.—
J. Floth: Búrka a úskalie	5.—
J. Petrovič: Z baníckej viesky	8.—
Kukla: Grišov Miško	2.—
F. Dúbravský: Na prievoze. Veľmi pútavý román zo zbojníckeho života. 200 strán	10.—
Prus: Tonko. Jedna z najlepších prác chýrneho poľ- ského románopisca	2.—
Strýčko Ferdinand: Praskavice. Humoresky, žarty a anekdoty	4.—
Zo života cigánov. Posbierané anekdoty z rôznych krajov Slovenska	4.—
E. Vítek: Slovenské veselie. Sbiierka obyčajov, príleži- tostných rečí a vinšov k svatbe	3.60

**Všetky tieto knihy objednať možno v knih-
kupectve**

G. A. BEŽO
v Trnave.

**K objednávke priložte obnos za knihy v známkach,
na čo sa Vám žiadané knihy hneď pošlú, alebo žiadajte si
vopred složenku.**

